

1e Bijlage tot de 62ste Vergadering der
Ned. Bot. Vereeniging, Aug. 1896.

O V E R
EEN NIEUWE VERWILDERDE
PORTULACACEE.

DOOR

J. G. BOERLAGE.

Voor zoover mij bekend is, is *Claytonia perfoliata* de eenige Portulacacee die hier verwilderd is aangetroffen. In het begin van September van 1895 ontving ik van den Heer Garjeanne te Amersfoort een door hem op uit de Eem uitgebaggerden grond gevonden plant, welke hij reeds een jaar vroeger op veenachtigen heigrond bij Nijkerk had waargenomen en door hem voor een nieuwe inlandsche Portulacacee was gehouden. Het was niet twijfelachtig dat het mij versch toegezonden exemplaar tot de door hem aangegeven familie behoorde. De eenjarige plant had een sterk vertakten opgericht stengel met afwisselende eenigszins vleezige, eennervige lijn-lancetvormige bladeren, die naar den top van den stengel, waar de bloemen zich ontwikkelden, langzamerhand kleiner werden en verdwenen zoodat de takken in trossen, eigenlijk in bijschermen eindigden. De vrij lang gesteelde bloemen hadden twee min of meer hartvormige groene kelkbladen en een vijfbladige purperkleurige bloemkroon; deze was klein en verhief zich ternauwernood boven den kelk. Daarbinnen bevonden zich 3 à 4 meeldraden met gele helmknoppen, wier helmhokjes bij het openen uiteenweken. De eierstok was 1-hokkig en droeg aan een basilaire zaadlijst de talrijke gekromde eitjes aan lange zaadstrengen. De stijl was kort en verdeeld in 3—4 aan de binnenzijde met stempelkliertjes bezette armen.

Het vruchtbeginsel ontwikkelde zich tot een 5—4 kleppige doosvrucht. De op lange stelen gezeten lensvormig samenge-drukte ronde zaden vertoonden een zwarte, glanzige korrelige zaadhuid en een witten navel (of kiempropje?) Daarbinnen be-vond zich een peripherische langwerpige kiem met een cilindrisch kiemworteltje en twee halfcilindervormige zaadlobben, welke het centrale meelachtige kiemwit omsloten. Het bleek mij dat deze plant behoorde tot *Calandrinia compressa* *Schrad* (DC. Prod. III, 359) eene soort, die uit Chili afkomstig is.

Het voorkomen op de genoemde groeiplaatsen is daarom wel vreemd, vooral ook omdat de soort wegens de kleine bloemen toch waarschijnlijk geen cultuurplant is. Het exem-plaar komt volkomen overeen met de beschrijving in De *Candolle's* Prodrômus. Juist om die reden echter heeft de bepaling van het geslacht volgens *Bentham* en *Hooker* *Genera Plantarum*, *Engler* en *Prantl*, *Natürliche Pflanzenfamilien* en *Baillon*, *Histoire des Plantes* eenige moeilijkheid opgeleverd. Allen geven toch op, dat bij *Calandrinia* het aantal der meeldraden 5, dat der vruchtkleppen 3 is, en deze opgave is van te meer belang, omdat het aantal der meeldraden als onderscheidingskenmerk der geslachten in de synop-tische tabellen wordt gebruikt. Toch vindt men bij De *Candolle* dat onze soort 3—4 meeldraden en 3—4 vrucht-kleppen heeft en zulks werd ook door het onderzoek van ons exemplaar bevestigd. Een tweede moeilijkheid ligt in de opgave dat bij *Calandrinia* geen kiempropje voorkomt; dit geldt vooral als onderscheidingskenmerk van het geslacht *Talinum* *Adans.* dat bovendien een grooter aantal meeldraden, 10—20, moet hebben. Evenwel verschillen de zaden met den eenigszins gezwollen navel van *Calandrinia compressa* nagenoeg niet van de met een kiempropje voorziene zaden, die men bij *Talinum* vindt.

De beide vrij ver uiteenstaande groeiplaatsen doen verwach-ten, dat de soort nog wel eens meer zal worden aangetroffen. Het is niet moeilijk haar te herkennen daar zij op een afstand
Ned. Kruidk. Archief 3e Ser. I, 2e stuk. 14

een groote overeenkomst vertoont met *Atriplex littoralis*, welke ongeveer dezelfde bladeren heeft en op wier schutbladen de kelkbladen der *Calandrinia* zoozeer gelijken dat men haar bij het eerste gezicht hiervoor aanziet.

Natuurlijk zal bij de nadere beschouwing der bloemen de vergissing terstond blijken.

LEIDEN, 3 Sept. 1895.
